

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO IIaPGW DLA OBSZARU DORZECZA DUNAJU

Załącznik A.1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

I. Wprowadzenie

W wyniku prowadzonych w Polsce prac analitycznych, diagnostycznych i planistycznych opracowane zostały projekty drugiej aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami dla obszarów dorzeczy (dalej IIaPGW lub Plan) na lata 2022-2027. Plany podlegają aktualizacjom w cyklu sześcioletnim. Projekty Planów przygotowano dla 9 obszarów dorzeczy: Dunaju, Wisły, Banówki, Świeżej, Pregoty, Niemna, Odry, Dniestru, Łaby.

W projektach IIaPGW zdefiniowano cele uzyskania dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych poprzez racjonalne wykorzystanie i ochronę ich zasobów. Plany zawierają katalogi działań, które służą osiągnięciu tych celów i uwzględniają kluczowe aspekty zarządzania wodami przez przede wszystkim działania zapobiegawcze, ochronne i naprawcze. Zostały one zdefiniowane po uwzględnieniu charakterystycznych cech, stanu i jakości oraz problemów i powodów ich występowania, zarządzania i gospodarowania wodami. W projektach Planów przedstawiono regiony wodne w podziale na kategorie wód: jednolite części wód powierzchniowych: rzeczne (jcwp RW), zbiornikowe (jcwp RWr), jeziorne (jcwp LW), wód przejściowych i przybrzeżnych (jcwp TW i CW), a także jednolite części wód podziemnych (jcwpd), z zapewnieniem koordynacji na poziomie obszarów dorzeczy.

Celem opracowania projektu IIaPGW jest osiągnięcie celów środowiskowych poprzez wdrożenie zestawu działań dobranych indywidualnie do potrzeb danej jcw, ukierunkowanych na eliminację lub minimalizację zidentyfikowanych presji. Utworzono katalog 169 działań ogólnokrajowych przewidzianych do realizacji dla wszystkich jcw oraz katalog 125 działań naprawczych dedykowanych kategoriom wód.

Przegląd wdrażania aPGW w cyklu planistycznym 2016-2021 wykazał niewielki postęp w osiąganiu celów środowiskowych. Konieczne było wyselekcjonowanie działań, które będą przedłużone (ponad połowa działań), a także zaplanowania nowych do podjęcia w cyklu planistycznym 2022-2027. Znaczna część działań wskazanych w projekcie IIaPGW ma charakter ciągły.

Działania składające się na katalog krajowy wynikają z przepisów i regulacji prawnych. Obejmują one 11 kategorii działań o charakterze kontrolno-weryfikacyjnym, organizacyjno-prawnym, regulacyjnym, promocyjnymi i informacyjno-edukacyjnymi oraz dotyczących gospodarki komunalnej, odnoszących się do sektorów gospodarki mających wpływ na stan jcw i/lub powiązanych z rodzajem presji.

Działania składające się na katalog działań naprawczych obejmują 20 kategorii. Ukierunkowane są na zlikwidowanie lub ograniczenie negatywnych skutków presji na elementy biologiczne, chemiczne, fizykochemiczne, hydromorfologiczne, obszary chronione oraz zasoby wodne w celu poprawy stanu wód oraz osiągnięcia celów środowiskowych, w tym dla obszarów chronionych w rozumieniu ustawy prawo wodne. Zaplanowano realizację działań nietechnicznych, technicznych oraz łączonych

(nietechniczno-technicznych); przy czym najwięcej działań ujętych w projekcie IIaPGW ma charakter nietechnicznych.

Projekt IIaPGW jest podstawą do podejmowania decyzji w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi oraz podziemnymi. Jest to jeden z dwunastu dokumentów planistycznych zarządzania wodami w Polsce wymienionych w ustawie prawo wodne i wpisuje się w system innych dokumentów międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych.

II. Podstawy formalno-prawne oraz założenia metodyczne do Prognozy

Projekt IIaPGW jako dokument strategiczny, wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć mogących wpływać na środowisko, dlatego przeprowadza się przed jego przyjęciem procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (dalej SOOŚ). Rezultatem przeprowadzonych analiz wpływu na środowisko jest dokument prognozy oddziaływania na środowisko (dalej Prognoza). Elementem SOOŚ jest opiniowanie projektu IIaPGW wraz z Prognozą przez właściwe organy administracji oraz konsultacje społeczne. Wszystkie zgłoszone w terminie uwagi i wnioski są rozpatrywane przez organ opracowujący projekt IIaPGW.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju, zawiera wnioski z przeprowadzonej oceny projektu IIaPGW. Prognoza została opracowana zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko implementującej zapisy m.in. dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu, niektórych planów i programów na środowisko oraz zakresem wskazanym przez organy uzgadniające: Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego.

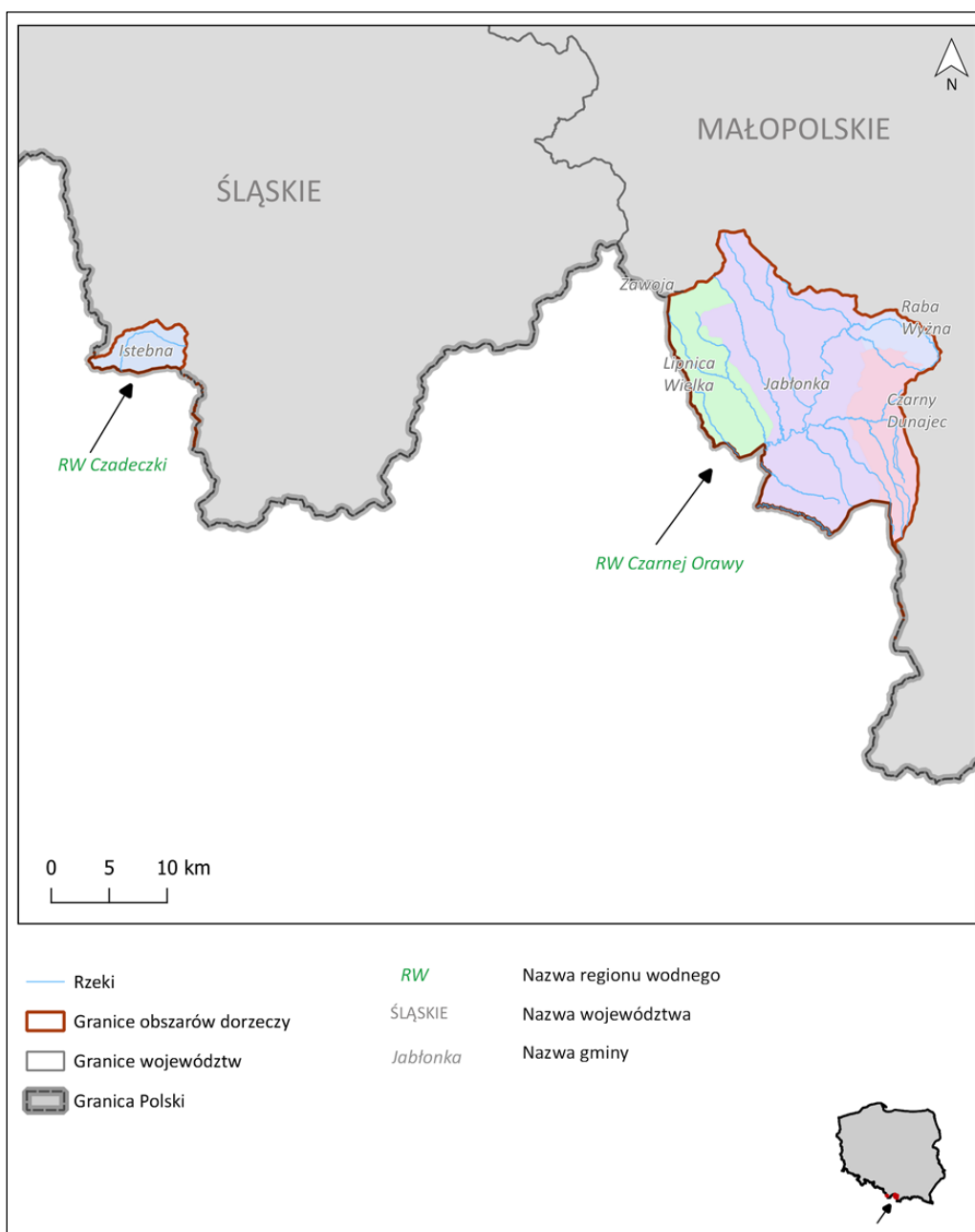
Prognoza składa się z dokumentu głównego i załączników podzielonych na część opisową i graficzną.

Podczas opracowywania niniejszej Prognozy zastosowano wytyczne opisane w podręcznikach i innych publikacjach tematycznych, metody i dobre praktyki ocen oddziaływania na środowisko, wykorzystano doświadczenie zespołu wykonawców. Źródłami danych do opracowania Prognozy były: akty prawne, dokumenty strategiczne i programowe wraz z prognozami, raporty, opracowania specjalistyczne, dane przestrzenne, dane pomiarowe i statystyczne, internetowe portale tematyczne i mapowe i inne dane.

Celem prowadzonych prac była ocena potencjalnych i rzeczywistych skutków oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w projekcie IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju. Prace prowadzono w trzech etapach: analiza (identyfikacja), prognoza i ocena.

Prognoza zawiera wyniki i wnioski z analizy prognozowanych skutków środowiskowych działań przewidzianych do realizacji w projekcie IIaPGW. Powinny one zostać uwzględnione przy wyborze ostatecznych rozwiązań oraz realizacji planowanych działań. Ponadto nie można wykluczyć, że w przyszłości przed realizacją konkretnych działań technicznych, będzie konieczne będzie przeprowadzenie bardziej szczegółowych analiz możliwych rozwiązań.

Obszar analiz w Prognozie przedstawiony został na rysunku poniżej.



Rysunek 1 Obszar dorzecza Dunaju z podziałem na regiony wodne na tle podziału administracyjnego kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju

Analiza zgodności projektu IIaPGW z celami środowiskowymi określonymi w dokumentach strategicznych

Projekt IIaPGW zostały oceniony w Prognozie pod względem zgodności z celami ochrony środowiska określonymi na poziomie międzynarodowym, unijnym, krajowym i regionalnym, w dokumentach istotnych z punktu widzenia projektu IIaPGW. Przedstawiono zgodność projektu IIaPGW z 17. Celami zrównoważonego rozwoju określonymi w dokumencie ONZ „Przekształcanie naszego świata: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030”.

Najistotniejsze dokumenty na poziomie Unii Europejskiej uwzględniane w ocenie to: priorytety Komisji Europejskiej na lata 2019-2024 - przede wszystkim Europejski Zielony Ład, projekt 8. Ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (rozporządzenie w sprawie taksonomii).

Wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu oznacza podejmowanie działań w następujących obszarach:

- Bardziej ambitne cele klimatyczne na lata 2030 i 2050;
- Dostarczanie czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii;
- Zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby;
- Przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność;
- Od pola do stołu: stworzenie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego środowisku systemu żywnościowego;
- Ochrona i odbudowa ekosystemów i bioróżnorodności,
- Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska.

Ponadto „zielone przyrzeczenie - Nie szkodzić” zakładające, że działania i polityki unijne powinny zostać połączone, aby pomóc UE w osiągnięciu pomyślnej i sprawiedliwej transformacji ku zrównoważonej przyszłości.

Priorytetowe z punktu widzenia UE cele środowiskowe określone w rozporządzeniu w sprawie taksonomii to:

- Łagodzenie zmian klimatu;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich;
- Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola;
- Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Realizacja projektu IIaPGW przyczyni się do realizacji unijnych celów ochrony środowiska dotyczących adaptacji do zmian klimatu, poprawy jakości wód oraz warunków dla obszarów chronionych (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i

potoków, ograniczanie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, kształtowanie stosunków wodnych w zlewni). Ponadto przyczyni się do wdrażania celów powiązanych z ochroną bioróżnorodności, zrównoważonym wykorzystywaniem i ochroną zasobów wodnych i morskich, zapobieganiem zanieczyszczeniom i ich kontroli.

Cele ochrony środowiska określone zostały na poziomie krajowym w Polityce ekologicznej państwa 2030 (dalej PEP2030). Krajowe cele klimatyczne sformułowano w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, a także w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Na poziomie województw cele ochrony środowiska zostały sformułowane w wojewódzkich programach ochrony środowiska, które są zgodnie z PEP2030. Ocena zgodności projektu IIaPGW z celami ochrony środowiska na poziomie krajowym została przeprowadzona w odniesieniu do wyżej wymienionych dokumentów. W ramach opracowania projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju, przeanalizowano powiązania projektu IIaPGW z wieloma krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, których ustalenia odnoszą się pośrednio lub bezpośrednio do zagadnień ochrony wód, dlatego zostały one przyjęte również w niniejszej Prognozie. Projekt IIaPGW jest zgodny z krajowymi i regionalnymi celami ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej i jego wdrożenie bezpośrednio przyczyni się do realizacji polityki ekologicznej w Polsce.

III. Stan środowiska i problemy jego ochrony

Charakterystyka ogólna obszaru dorzecza Dunaju

Obszar dorzecza Dunaju na terytorium Polski zajmuje powierzchnię około 385 km², co stanowi 0,12% powierzchni kraju. Leży w południowej części kraju w granicach administracyjnych województw małopolskiego i śląskiego. Obszar dorzecza obejmuje częściowo teren gmin: Istebna, Lipnica Wielka, Jabłonka, Czarny Dunajec i Raba Wyżna. Niewielkie fragmenty obszaru dorzecza występują także w gminach: Rajcza, Zawoja, Bystra-Sidzina i Spytkowice. Obszar dorzecza znajduje się w zlewisku Morza Czarnego. Obszar dorzecza Dunaju został podzielony na trzy regiony wodne: Czarnej Orawy, Czadeczki. Dodatkowo w województwie dolnośląskim znajduje się region wodny Morawy, który w ramach IIaPGW został włączony do regionu wodnego Środkowej Odry, natomiast zgodnie z ustawą prawo wodne przynależy do dorzecza Dunaju.

W regionie wodnym Czarnej Orawy głównym ciekim jest Czarna Orawa z ujściem na granicy polsko-słowackiej do sztucznego zbiornika Oravská Priehrada. Całkowita długość Czarnej Orawy to 37,02 km.

W regionie wodnym Czadeczki głównym ciekim jest potok Czadeczka o całkowitej długości 9,3 km, z czego 8,5 km znajduje się w granicach Polski. Potok Czadeczka łączy się z potokiem Krężelka i wpływa na teren Słowacji.

III.1 Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie

Liczba ludności na obszarze dorzecza Dunaju to ok. 37,9 tys. mieszkańców (GUS)³⁰, co stanowi 0,1 % ludności kraju. Średnia gęstość zaludnienia dla tego obszaru wynosi 99 os/km², zatem niższa od średniej gęstości zaludnienia kraju (123 os/km²). Największa koncentracja ludności występuje w gminach Jabłonka i Lipnica Wielka. Mieszkańcy tego obszaru zatrudnieni są głównie w usługach i handlu oraz przemyśle i budownictwie.

W analizowanym dorzeczu główne potrzeby związane z gospodarką wodną dotyczą poboru wód dla potrzeb ludności. Źródłem zaopatrzenia ludności w wodę są ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych. Dostępność zasobów wody powierzchniowej i podziemnej uwarunkowane jest położeniem geograficznym. Górskie obszary dorzecza Dunaju bazują na zasobach podziemnych i częściowo powierzchniowych. Na obszarze dorzecza. Dla celów zaopatrzenia ludności w wodę na obszarze dorzecza Dunaju wykorzystywanych jest 9 ujęć wód powierzchniowych oraz 32 ujęć wód podziemnych. Dostęp do wody zaspokaja również potrzeby rekreacyjne społeczeństwa. Na obszarze dorzecza Dunaju nie znajdują się kąpieliska.

Zarządzanie zasobami wodnymi odbywa się m.in. przy wykorzystaniu urządzeń i budowli wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych i korzystaniu z tych zasobów. Łączna liczba budowli regulacyjnych na obszarze dorzecza Dunaju wynosi ponad 17 tys.

Obok poboru wód na potrzeby gospodarki narodowej, w tym omówionych sektorów, presją na wody, związaną z obecnością i działalnością ludzi, jest zrzut ścieków. Na obszarze dorzecza Dunaju około 21% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej, dla sieci wodociągowej nie było danych dla wszystkich gmin.

Na obszarze dorzecza Dunaju znajduje się 12 oczyszczalni ścieków: 8 znajduje się w gminie Jabłonka, 2 w gminie Istebna, jedna w Lipnicy Wielkiej i jedna w gminie Czarny Dunajec. Wody powierzchniowe i podziemne zaspokajają nie tylko omówione wyżej potrzeby ludności w zakresie dostępności do wody pitnej i odprowadzania ścieków, ale również są wykorzystywane do pozyskiwania energii odnawialnej. Na obszarze dorzecza Dunaju nie występują elektrownie wodne.

Bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia i życia ludzi oraz dla dóbr materialnych są skutki zjawisk ekstremalnych obserwowanych w gospodarce wodnej - tj. powodzi i susz. Zjawiska te na obszarach o dużej koncentracji ludności mogą przyczynić się do trudności z dostępem do czystej wody oraz pogorszeniem warunków sanitarnych. Duże ryzyko powodzi dotyczy obszarów miejskich i przemysłowych, położonych na terenach zalewowych.

Zidentyfikowano następujące problemy ochrony zdrowia, jakości życia i bezpieczeństwa ludzi:

- zanieczyszczenie środowiska, w tym problem z dostępem do wód odpowiedniej jakości (zanieczyszczenie farmaceutykami, dostęp do kąpielisk, terenów rekreacyjnych i turystycznych);
- rosnąca konkurencja o zasoby wodne (szczególnie dobrej jakości, deficyty wody w rolnictwie i leśnictwie);
- zmiany klimatu i narażenie na ekstremalne zjawiska pogodowe (powodzie, susze, wysokie temperatury powietrza).

III.2 Różnorodność biologiczna, fauna i flora; w tym obszary objęte ochroną

Obszar dorzecza Duaju wyróżnia duże bogactwo zasobów przyrodniczych, bioróżnorodność jest stosunkowo duża.

Czynnikami sprzyjającymi utrzymywaniu wysokiej różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej dorzecza Dunaju są: duża powierzchnia lasów i ekosystemów seminaturalnych, zachowane na niektórych obszarach tradycyjne metody ekstensywnego rolnictwa, obszary wodno-błotne i obszary wodne oraz małe uprzemysłowienie i urbanizacja.

Siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt rzadkie i zagrożone w skali europejskiej podlegają ochronie na mocy dyrektyw ptasiej i siedliskowej; w Prognozie skupiono się na tych uznanych za zależne od wód. Na obszarze dorzecza Dunaju wyznaczono 3 specjalne obszary ochrony siedlisk sieci Natura 2000, na których występuje 8 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I dyrektywy siedliskowej uznanych za zależne od wód. Na obszarze dorzecza Dunaju występuje 17 gatunków inwazyjnych, które stanowią problem w siedliskach związanych z wodami.

W Polsce występują 64 gatunki ryb i minogów, w tym 19 gatunków pod ochroną w ramach prawa krajowego i dyrektywy siedliskowej. Odnotowano także 16 gatunków obcych, w tym inwazyjnych.

Rodzima fauna płazów liczy 16 gatunków, wszystkie są zależne od wód i objęte ochroną gatunkową, a 4 ujęto w Załączniku II dyrektywy siedliskowej. Obserwowany jest istotny zanik płazów w Polsce.

Rodzima fauna gadów liczy 10 gatunków oraz 3 gatunki nowe dla fauny Polski lub/i introdukowane. Wszystkie rodzime gatunki gadów objęte są ochroną, a żółw błotny został ujęty w Załączniku II dyrektywy siedliskowej i określony jako gatunek zależny od wód. Żółwia błotnego nie stwierdzono na obszarze dorzecza Dunaju.

Na terenie kraju jest 111 gatunków ssaków, z czego 27 to nietoperze. Są to gatunki powszechne w całej Europie (np. lis rudy, sarna, szczur wędrowny) lub spotykane tylko na terenie Polski (np. darniówka tatrzańska). 51 gatunków, w tym wszystkie nietoperze, objętych jest w Polsce ochroną ścisłą, kolejne 22 częściową. Na obszarze dorzecza Dunaju występują 2 gatunki ssaków z Załącznika II dyrektywy Siedliskowej, uznane za zależne od wód: bóbr europejski oraz wydra. Inwazyjnym ssakiem o dużym znaczeniu jest norka amerykańska ze względu na zagrożenie zarówno w środowiskach wodnych jak i lądowych. Ponadto gatunkiem inwazyjnym notowanym w obszarze dorzecza Dunaju jest piżmak.

Ptaki Polski to 230 gatunków regularnie lęgowych oraz 29 gatunków rzadko gniazdujących. Łącznie liczba gatunków wymagających szczególnej ochrony, a więc wymarłych regionalnie, zagrożonych oraz bliskich zagrożenia, wynosi 77. Wśród ptaków regularnie lęgowych w Polsce 33% to gatunki wymagające szczególnej ochrony, natomiast udział gatunków zagrożonych wynosi 20%, czyli co piąty lęgowy gatunek ptaka w Polsce zagrożony jest wymarciem. Udział gatunków zagrożonych w kraju jest wyższy niż wartości rejestrowane w skali całego kontynentu europejskiego. Wiele z tych gatunków związanych jest z dolinami rzecznyymi i terenami podmokłymi.

Za gatunki inwazyjne w Polsce uznano trzy gatunki ptaków: bernikla kanadyjska, gęsiówka egipska oraz sterniczka jamajska. Dodatkowo wskazuje się trzy gatunki inwazyjne: aleksandrettę obrożną, mandarynkę oraz wronę orientálną.

Bezkęgowce stanowią najliczniejszą grupę zwierząt w Polsce i zasiedlają między innymi środowiska wodne i zależne od wód. Szacuje się, że 236 gatunków z nich jest zagrożone. W obszarze dorzecza Dunaju nie odnotowano gatunków bezkęgowców uznawanych za gatunki inwazyjne.

System obszarowych i indywidualnych form ochrony przyrody tworzą: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, pomniki przyrody oraz obszary Natura 2000 (siedliskowe, ptasie). Planowane jest rozszerzanie sieci obszarów ochrony przyrody.

Na obszarze dorzecza Dunaju znajdują się 4 z 174 wyznaczonych na terenie Polski obszarów rozpoznanych przez BirdLife International jako ważne dla ochrony populacji ptaków (dalej ostoje ptaków IBA (*Important Bird Areas*)), na których występują: rzadkie, zagrożone wymarciem gatunki ptaków, gatunki o ograniczonym zasięgu lub gatunki charakterystyczne dla konkretnych obszarów przyrodniczych i/lub duże koncentracje ptaków migrujących i zimujących.

Na obszarze dorzecza Dunaju znajduje się 1 z 11 wyznaczonych w Polsce rezerwatów biosfery UNESCO – Babia Góra.

Na obszarze dorzecza Dunaju nie znajdują się obszary Ramsar wyznaczone w Polsce, czyli obszary wodno-błotne o znaczeniu międzynarodowym wyznaczone zgodnie z Konwencją Ramsarską.

Istotnym elementem w zachowaniu różnorodności biologicznej są korytarze ekologiczne. Najbardziej aktualnym i kompleksowym opracowaniem korytarzy ekologicznych w Polsce jest mapa korytarzy ekologicznych z 2012 r. Przez obszar dorzecza Dunaju przebiega 1 z 7 korytarzy głównych: Korytarz Południowy. Korytarz Południowy pokrywa obszar dorzecza Dunaju w znacznym stopniu. Na system korytarzy ekologicznych w obszarze dorzecza Dunaju składają się 1 fragment korytarza głównego i 3 fragmenty korytarzy krajowych. Doliny rzeczne stanowią naturalne liniowe struktury przyrodnicze pełniące funkcje korytarzy ekologicznych, łączących m.in. europejską sieć obszarów Natura 2000. Odra jako duża rzeka stanowi ważny element w europejskim systemie korytarzy ekologicznych.

Zidentyfikowanym problemem jest zmniejszanie się powierzchni siedlisk lub pogarszanie ich stanu oraz zmniejszanie bioróżnorodności, związane:

- ze zmianami użytkowania gruntów i akwenów morskich;
- z nadmierną eksploatacją zasobów;
- z zanieczyszczeniem środowiska;
- ze zmianami klimatu;
- z występowaniem inwazyjnych gatunków obcych.

III.3 Wody powierzchniowe

Zgodnie z ustawą Prawo wodne wody powierzchniowe to: wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne oraz powierzchniowe wody śródlądowe.

Podstawową jednostką planistyczną planów gospodarowania wodami są jednolite części wód (jcw), podzielone na jednolite części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolite części wód podziemnych (jcwpd). W ramach prac związanych z aktualizacją granic jcwp został opracowany nowy układ planistyczny, który obowiązywać będzie od 2022 roku. Dlatego przedstawione w Prognozie dane obejmują analizę oddziaływania projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju na jcwp według układu obowiązującego od cyklu planistycznego 2022-2027.

Na obszarze dorzecza Dunaju wyznaczonych zostało łącznie 5 jcwp – wszystkie to jcwp RW (rzeczne), w tym 4 jcwp RW w regionie wodnym Czarnej Orawy i 1 jcwp RW w regionie wodnym Czadeczki. Wszystkie jcwp RW dorzecza to naturalne części wód.

Aktualny stan środowiska odnosi się do stanu ogólnego jcwp, który jest wynikiem oceny stanu chemicznego oraz stanu/ potencjału ekologicznego wód powierzchniowych. Dla osiągnięcia dobrego stanu wód zarówno stan/ potencjał ekologiczny jak i stan chemiczny musi być co najmniej dobry.

Zidentyfikowano następujące problemy ochrony zasobów wód powierzchniowych:

- zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych;
- zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych wyznaczonych dla jcwp;
- brak umocowania prawnego przepływu środowiskowego.

Trzy z pięciu jcwp zlokalizowanych na obszarze dorzecza Dunaju, dla których możliwe było wyznaczenie stanu ogólnego, charakteryzuje się w złym stanie wód (60%), co związane jest z występowaniem licznych presji m.in. na elementy biologiczne, fizykochemiczne, chemiczne jak i elementy związane z zasobami wód. Prowadzi to do zaburzenia prawidłowego funkcjonowania ekosystemów wodnych, dla których utrzymanie/uzyskanie dobrego stanu jest kluczowe.

Zły stan wód powierzchniowych obszaru dorzecza Dunaju jest spowodowany szeregiem aktywności począwszy od realizacji inwestycji hydrotechnicznych kończąc na wprowadzaniu zanieczyszczeń do środowiska jako skutku ubocznego innych procesów.

Zgodnie z IIaPGW dorzecza Dunaju większość jcwp RW poddane są presji na obszary chronione (60% jcwp) oraz elementy biologiczne zależne od hydromorfologii (60%). Presja na elementy chemiczne i fizykochemiczne została zidentyfikowana w 2 jcwp (40%). Presja na elementy chemiczne (substancje dozwolone w wodzie, biota) oraz elementy biologiczne zależne od trofii została przypisana 1 jcwp RW (20%).

W odniesieniu do elementów biologicznych zależnych od hydromorfologii, głównymi źródłami presji w obszarze dorzecza Dunaju są obiekty mostowe, budowle piętrzące oraz prace regulacyjne (prostowanie koryt).

Dla jcwp RW zlokalizowanych na obszarze dorzecza Dunaju wyznaczono następujące cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny (4 jcwp), umiarkowany stan ekologiczny (1 jcwp), dobry stan chemiczny (5 jcwp, z wyjątkiem wskaźników, dla których dopuszczono stan poniżej dobrego – w

przypadku 2 jcwp) oraz zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych (1 jcwp). Jednakże ze względu na występowanie istotnych presji ustanowiono także derogacje z art. 4 ust. 4 RDW (2 jcwp) oraz z art. 4 ust. 5 RDW (2 jcwp). Ze względu na znaczną presję na elementy biologiczne oraz wysokie przekroczenia wartości granicznych substancji chemicznych w jcwp szacuje się, że 60% jcwp RW może nie osiągnąć wyznaczonych celów środowiskowych w cyklu planistycznym 2022-2027.

III.4 Wody podziemne

Wody podziemne są największym zasobem wód słodkich w kraju, istotnym dla zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia. Wyznaczono 66 jcwpd w ramach aktualizacji ich granic na lata 2022-2027. Wody podziemne na obszarze dorzecza Dunaju charakteryzują się zróżnicowanymi warunkami występowania. Największe rozprzestrzenienie i znaczenie użytkowe ma czwartorzędowe piętro wodonośne. Są to wody wysokiej jakości wykorzystywane przede wszystkim do: zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, przemysłu wymagającego wody o wysokiej jakości oraz rolnictwa. Wody z tych utworów stanowią 75% wszystkich zasobów wód podziemnych.

Poziom wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania (stan na 2018 r.) w poszczególnych regionach wodnych obszaru dorzecza Dunaju wynosi, odpowiednio, <10% w regionie wodnym Czarnej Orawy oraz 20-50% w regionie wodnym Czadeczki.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych są wydzielane ze względu na szczególne znaczenie regionalne dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia ludności w wodę i dlatego ich ochrona ma szczególne znaczenie; mogą być ustanawiane obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, w tym dla GZWP. Na obszarze dorzecza Dunaju w całości lub we fragmencie znajdują się 3 GZWP. Powierzchnia obszaru dorzecza Dunaju zajęta przez GZWP wynosi 207,5 km², co stanowi 38,6 % powierzchni dorzecza w granicach Polski.

Ocenę stanu dla 2 jcwpd wyznaczonych w obszarze dorzecza Dunaju przeprowadzono w 2020 r. na podstawie danych z 2019 r. Jcwpd nr 164 została sklasyfikowana jako zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych i to dla niej zaplanowano działania z zestawu działań. Jej stan ilościowy oceniono jako dobry, natomiast stan chemiczny oceniono jako słaby. Natomiast, stan ilościowy i chemiczny jcwpd 171 oceniono jako dobry.

Zidentyfikowane problemy ochrony zasobów wód podziemnych to:

- nadmierny i nie zrównoważony pobór wód podziemnych;
- presje chemiczne pochodzenia rolniczego i komunalnego;
- presje chemiczne pochodzenia przemysłowego oraz wynikające z postępującej urbanizacji;
- zagrożenie zasolenia wód podziemnych (ascenzja, ingresja);
- zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych wyznaczonych dla jcwpd;

III.5 Zasoby naturalne

Na obszarze dorzecza Dunaju stwierdzono występowanie 10 złóż następujących typów: surowce energetyczne, surowce metaliczne, surowce chemiczne, surowce inne (skalne) oraz wody podziemne zaliczone do kopalin.

Wszystkie złoża zlokalizowane są w regionie wodnym Czarnej Orawy.

Problemy ochrony zasobów naturalnych, w tym ich racjonalnej eksploatacji to:

- brak spójnej polityki regulującej zrównoważone gospodarowanie złożami,
- wrażliwość niektórych zasobów na zmiany w systemie hydrologicznym i hydrogeologicznym.

III.6 Powietrze

Jakość powietrza w Polsce jest monitorowana i oceniana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Oceny jakości powietrza dokonuje się w wyznaczonych na potrzeby monitoringu strefach, osobno pod kątem:

- spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia;
- spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Obszar dorzecza Dunaju zlokalizowany jest na terenie dwóch województw:

- w województwie śląskim, w strefie śląskiej PL2405,
- w województwie małopolskim, strefie małopolskiej PL1203.

Na obszarze dorzecza Dunaju, zarówno w strefie śląskiej jak i w strefie małopolskiej, przekroczone zostały dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń takie jak: pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, benzo(a)piren (poniższy rysunek). Dodatkowo w strefie śląskiej przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu O₃.

Dla kryterium ochrony roślin, ocena jakości powietrza w województwach małopolskim i śląskim za rok 2019 wykazała niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego i poziomu docelowego ozonu (poniższy rysunek).

Zidentyfikowane problemy poprawy jakości powietrza to:

- emisje zanieczyszczeń do powietrza i problem ich depozycji;
- uciążliwość zapachowa sektora gospodarki komunalnej.

III.7 Klimat

Klimat jest określany na podstawie długookresowych statystyk pogody dla danego regionu, a jego zmienność zależy od trzech podstawowych procesów: obiegu ciepła, obiegu wody oraz cyrkulacji powietrza. Wpływ na klimat mają także: układ lądów i oceanów oraz wysokość nad poziomem morza.

Obszar dorzecza Dunaju położony jest w strefie oddziaływania klimatu górskiego. Klimat charakteryzuje duża zmienność pogody a także zmienne lokalnie warunki pogodowe wynikające z ukształtowania terenu - układu śródgórskich dolin oraz gór średnich. Warunki termiczne w poszczególnych porach roku są wyraźnie rozdzielone, region jest wyraźnie chłodniejszy niż pozostała część Polski. W sezonie letnim obserwowane są niższe temperatury niż w innych częściach Polski. Typowym elementem zmienności termicznej w obszarze górskim jest piętrowość klimatyczna: średnia temperatura powietrza spada wraz z wyniesieniem obszaru nad poziom morza, w szczególności w rejonie Babiej Góry. Suma opadów w roku wzrasta wraz z wyniesieniem obszaru nad poziom morza. Opady, ze względu na ukształtowanie powierzchni terenu, charakteryzuje duże przestrzenne zróżnicowanie występowania i natężenia.

Prognozowane zmiany klimatu nie będą powodowały znaczącej różnicy w przyroście okresu wegetacji. Charakterystyczną zmianą obserwowaną na terenach górskich będzie skrócenie i zmiana wysokości terenów, na których obserwuje się długie zaleganie pokrywy śnieżnej, a także częstsze występowanie opadów deszczu (zamiast śniegu). Obserwowane będą również zmiany w cyrkulacji powietrza związane ze zmianami warunków termicznych oraz ekspozycją dolin śródgórskich - co może powodować zwiększenie częstotliwości występowania opadów letnich typu konwekcyjnego. W konsekwencji opisanych powyżej procesów należy się spodziewać występowania błyskawicznych powodzi górskich.

Głównym zagrożeniem na obszarze dorzecza Dunaju jest prognozowany zmiana temperatury powietrza oraz zmiany temperatury. Zmiany te będą powodować zmiany w hydrologii cieków i w bilansie wodnym. Wydłuży się również okres wegetacyjny, przez co większe ilości biomasy produkowane będą w ekosystemach wodnych doprowadzając do przyspieszenia procesów eutrofizacji. Przyrost temperatury wody i zanik zlodzenia stworzy inne warunki ekosystemowe niż dotychczas co może powodować zmiany w zakresie składu gatunkowego.

Zidentyfikowane problemy zmian klimatu oraz adaptacji do tych zmian to:

- wzajemny wpływ klimatu i zagadnień związanych z gospodarowaniem wodami;
- niepewność wyników prognozowania zmian klimatu.

III.8 Powierzchnia ziemi, w tym gleby

Obszar dorzecza Dunaju znajduje się na terenie prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym. Rzeźba powierzchni terenu dorzecza została ukształtowana głównie pod wpływem procesów orogenicznych. Dominuje rzeźba wyżynna i gór niskich, z kotlinami i dolinami rzecznyymi. Wzniesienia charakteryzują się łagodnymi grzbietami i stokami o niewielkich deniwelacjach. Grzbiety gór są głównie zalesione, przy czym, w miejscach powyżej 1200 m n.p.m. występują piętra pokryte kosodrzewiną na terenie Beskidu Żywieckiego. Najwyższym szczytem jest Babia Góra o wysokości 1 723 m n.p.m.

W regionie wodnym Czadeczki dominują tereny o spadkach 6-10% (tereny o intensywnej erozji wodnej). Tereny o spadkach 10-20% (zagrożone silną erozją wodną). W regionie wodnym Czarnej Orawy dominują tereny o spadkach <2% oraz 2-4% (niezagrożone oraz zagrożone słabą erozją wodną). Tereny o spadkach 4-6%, 6-10% i 10-20% występują lokalnie w północnej części tego fragmentu dorzecza, są to tereny zagrożone umiarkowaną, intensywną i silną erozją wodną.

Wyróżniono 5 głównych form pokrycia terenu: tereny antropogeniczne, tereny rolne, lasy i ekosystemy półnaturalne, obszary podmokłe, obszary wodne.

Na obszarze dorzecza Dunaju występuje stosunkowo dużo obszarów osuwiskowych aktywnych, okresowo aktywnych i nie aktywnych. Obszary aktywnych osuwisk koncentrują się w północno-zachodniej (rejon miejscowości Kiczora) i południowej części regionu wodnego Czarnej Orawy (dolina rzeki Jeleśnia) oraz w północnej i wschodniej części regionu wodnego Czadeczki (rejon miejscowości Byrty i Legiery).

Na obszarze dorzecza Dunaju dominują gleby brunatne. W regionie wodnym Czadeczki dominują gleby brunatne właściwe (89,7%), duży udział mają gleby inicjalne i słabo wykształcone (17,7%), gleby brunatne kwaśne występują sporadycznie (1,2%). W regionie wodnym Czarnej Orawy dominują gleby brunatne kwaśne (43,8%), duży udział mają także gleby inicjalne i słabo wykształcone (18,9%) oraz bielcowe i bielice (19,4%). Gleby murszowe i torfowe występują lokalnie (4,5%).

Problemy zachowania dobrego stanu i funkcji gleb, zapobiegania postępującej ich degradacji, a także racjonalnego gospodarowania powierzchnią ziemi to:

- zanieczyszczenie gruntów i degradacja gleb;
- nieracjonalne gospodarowanie powierzchnią ziemi.

III.9 Krajobraz

Krajobrazy występujące na obszarze dorzecza Dunaju sklasyfikowano jako następujące: góry średnie i wysokie, wyżyn i niskich gór, dolin i obniżeń. Obszar dorzecza Dunaju charakteryzuje duże zróżnicowanie krajobrazów naturalnych.

Krajobraz kulturowy powstaje w wyniku nałożenia presji antropogenicznej na środowisko oraz zachodzących w nim procesów naturalnych. Na obszarze dorzecza Dunaju dominuje krajobraz terenów rolniczych (47,51%), a zatem krajobraz uznawany za poddany stosunkowo najmniejszej antropopresji. Obszary leśne i ekosystemy seminaturalne zajmują około 43,9% powierzchni obszaru dorzecza, a tereny podmokłe i obszary wodne około 2% powierzchni obszaru dorzecza Dunaju. Około 6,3% obszaru dorzecza jest zajęte przez tereny silnie przekształcone przez człowieka - ścisła i luźna zabudowa oraz tereny przemysłowe. Tereny te znajdują się w dolinach Beskidu Orawsko-Żywieckiego.

Ustawa o ochronie przyrody definiuje cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu, a także jest podstawą utworzenia obszarów chronionych przyrodniczo. Na obszarze dorzecza Dunaju wyznaczono: 2 parki krajobrazowe, 1 obszar chronionego krajobrazu.

Problemem ochrony walorów krajobrazowych, racjonalnego gospodarowania zasobami krajobrazu oraz przeciwdziałania jego degradacji jest:

- antropopresja i związana z tym postępująca degradacja walorów krajobrazowych.

III.10 Zabytki i dobra materialne

W Prognozie uwzględniono: zabytki nieruchome, zabytki archeologiczne, zabytki wpisane na Listę UNESCO oraz zabytki uznane za pomnik historii. Ze względu na przedmiot projektu IIaPGW skoncentrowano się na charakterystyce zabytków będących elementem układu sieci hydrograficznej i hydrotechnicznej (zabytki techniki oraz obiekty związane z wielowiekową gospodarką wodną) lub położonych w dolinach rzecznych i w sąsiedztwie koryt rzecznych.

Na obszarze dorzecza Dunaju znajduje się łącznie 16 zabytków nieruchomych. Są to w większości tradycyjne budownictwo mieszkalne i folwarczne na obszarach wiejskich, obiekty użyteczności publicznej, obiekty dworskie oraz obiekty sakralne. Na obszarze dorzecza występują zabytkowe obiekty hydrotechniczne: ujęcie wody w Istebnej i ujęcie wody w miejscowości Zubrzyca Górna. Na obszarze dorzecza Dunaju występują 2 zabytki archeologiczne - grodziska. Natomiast nie występują na terenie dorzecza pomniki historii oraz zabytki wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego (UNESCO).

Problemem ochrony dziedzictwa kulturowego są:

- ograniczone nakłady finansowe na pielęgnację i zachowanie dziedzictwa kultury, w tym zachowanie wartości przestrzennych form zabytkowych
- postępująca degradacja i spadek wartości historycznej obiektów zabytkowych wynikająca głównie z braku środków finansowych
- realizacja działań modernizacyjnych nieuwzględniających zachowanie historycznej i kulturowej wartości obiektów zabytkowych i otoczenia

- zanik tradycyjnej zabudowy drewnianej na terenach wiejskich, wynikający z postępujących procesów urbanizacyjnych
- wzmożony rozwój inwestycyjny na obszarach zurbanizowanych, który ingeruje w historyczne układy ruralistyczne i urbanistyczne bądź historyczną substancję obszarów i budynków

IV. Przewidywane skutki środowiskowe wdrożenia postanowień projektu IIaPGW oraz potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku zaniechania jego realizacji

IV.1 Typologia działań

Założonym sposobem osiągnięcia celów projektu IIaPGW jest wdrożenie zestawu działań dobranych indywidualnie do potrzeb danej jcw, ukierunkowanych na eliminację lub minimalizację zidentyfikowanych presji. Utworzony został katalog 169 działań ogólnokrajowych przewidzianych do realizacji dla wszystkich jcw tzw. krajowych oraz katalog działań naprawczych, zawierający łącznie 125 działań dedykowanych poszczególnym kategoriom wód.

Katalog działań krajowych

Działania składające się na katalog krajowy obejmują 11 kategorii stanowiących zbiór działań o charakterze kontrolno-weryfikacyjnym, organizacyjno-prawnym, regulacyjnym, promocyjnymi i informacyjno-edukacyjnymi oraz dotyczących gospodarki komunalnej, odnoszących się do sektorów gospodarki mających wpływ na stan jcw i/lub powiązanych z rodzajem presji, a wynikających z szeregu przepisów aktów prawa UE i przepisów krajowych implementujących zapisy unijnych dyrektyw i rozporządzeń.

Działania prolongowane z poprzedniego cyklu planistycznego (2016-2021) stanowią ponad połowę - 57,4% działań zebranych w katalogu. Przy czym, większość z nich (92,9%) stanowi działania ciągłe tj. działania wdrożone o charakterze stałym, które powinny być realizowane w sposób ciągły.

Katalogi działań dla poszczególnych kategorii wód

W przypadku katalogów działań dla poszczególnych kategorii wód (w obszarze dorzecza Dunaju - jcwp RW, jcwpd), działania w nich zawarte ukierunkowane są na zlikwidowanie lub ograniczenie negatywnych skutków presji zidentyfikowanych w danej jcw, co pozwoli na poprawę stanu wód oraz osiągnięcie celów środowiskowych. Katalog działań uwzględnia także działania ukierunkowane na realizację celów (wodno)środowiskowych dla obszarów chronionych, w tym obszarów w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody.

Katalogi działań dla poszczególnych kategorii jcwp i jcwpd składają się z działań nietechnicznych, technicznych oraz łączonych (nietechniczno-technicznych); dominują działania nietechniczne. Katalog działań dla jcwp zakłada wdrożenie znacznej liczby działań technicznych (28%) oraz łączonych (14%). W katalogu działań jcwpd działania techniczne stanowią 5%, natomiast działania nietechniczno-techniczne 3%.

Wskazane w katalogach działania nietechniczne ukierunkowane są przede wszystkim na działania edukacyjno-kontrolne oraz planistyczne, których celem jest rozpoznanie problemu i zaproponowanie optymalnego sposobu jego rozwiązania w formie działania technicznego. Ujęte w zestawieniach działania techniczne obejmują z kolei szereg konkretnych działań oraz przedsięwzięć inwestycyjnych, które w różnym stopniu znajdują zastosowanie w poszczególnych kategoriach wód. Działania zaproponowane do wdrożenia w jcwp obejmują łącznie 9 różnych kategorii działań, są to:

1. Gospodarka ściekowa
2. Poprawa warunków dla obszarów chronionych
3. Edukacja i informacja
4. Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa
5. Weryfikacja programu ochrony środowiska
6. Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków
7. Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków
8. Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków
9. Kształtowanie stosunków wodnych w zlewni jcwp

Działania zaproponowane do wdrożenia w jcwpd obejmują łącznie pięć głównych kategorii, są to:

1. Gospodarka komunalna
2. Leśnictwo
3. Przemysł
4. Rolnictwo
5. Inne, głównie o charakterze administracyjnym

IV.2 Charakterystyka oddziaływań

Przeprowadzona na potrzeby SOOŚ analiza obecnego stanu środowiska wraz z identyfikacją istniejących zagrożeń oraz ich uszczegółowieniem w kontekście zagadnień związanych z obszarem gospodarki wodnej pozwoliły na generalną ocenę wrażliwości elementów środowiska na presję. Kolejny etap prac w ramach Prognozy stanowiła ocena środowiskowych skutków realizacji działań przewidzianych w projekcie IIaPGW.

Działania z katalogu działań krajowych nie były szczegółowo oceniane ponieważ ich stosowanie wynika z przepisów i jest obowiązkowe niezależnie od wdrożenia projektowanego dokumentu (działania wynikające z przepisów prawa) bądź fakultatywne i wynikające wyłącznie z dobrej woli ich stosowania (działania związane z wdrażaniem katalogów dobrych praktyk np. rolniczych, prac utrzymaniowych, rybackich). Pełnią funkcję wspierającą, a przez wzgląd na ich przede wszystkim legislacyjny bądź organizacyjno-prawny charakter nie należy spodziewać się bezpośrednich, w tym zwłaszcza negatywnych, oddziaływań na komponenty środowiska.

Działania z katalogu działań dedykowanych poszczególnym kategoriom wód zostały poddane indywidualnej weryfikacji i wstępnej ocenie pod względem prawdopodobieństwa/ potencjału wpływu na komponenty środowiska. Dokonano szczegółowego rozpoznania w zakresie charakteru działań ujętych w katalogach działań, sprawdzono czy wiążą się z realizacją inwestycji lub wyznaczają ramy dla realizacji konkretnego typu przedsięwzięcia, czy też są niedookreślone na tym etapie i mogą być oceniane w kontekście spełnianego celu.

Przeprowadzono analizę prognoz oddziaływania na środowisko programów oraz planów, z których zaczerpnięto działania ujęte w projekcie IIaPGW. Skupiano się na zidentyfikowanych typowych oddziaływaniach i wnioskach z ocen typów przedsięwzięć.

Sformułowano oceny w zakresie spodziewanego prognozowanego wpływu danego działania na elementy środowiska, które przedstawiono w formie oceny opisowej oraz wskaźnikowej. Działania kwalifikowane były do jednej z czterech generalnych grup działań: działania bez wpływu, działania o spodziewanym wpływie pozytywnym, działania o spodziewanym wpływie negatywnym, działania o wpływie niejednoznacznym. Uwzględniano wzajemne relacje i zależności między oddziaływaniami i elementami środowiska, procesy zachodzące w środowisku oraz występowanie skumulowanych skutków.

Dalsze prace prowadzono na poziomie zestawów działań dedykowanych poszczególnym jcw na obszarze dorzecza Dunaju. Wytypowano jcw z zestawami działań, których realizacja spowoduje pozytywny lub negatywny wpływ na środowisko. Uwzględniono wpływ w szerokim ujęciu, w tym na zasoby wodne i ich jakość, obszary chronione w rozumieniu ustawy Prawo wodne. Finalnie każda jcw z zestawem działań otrzymywała ocenę wskaźnikową, przy czym o końcowej ocenie zestawu decydowało działanie z „najmniej korzystną” oceną. Pozwoliło to na wytypowanie jcw wymagających pogłębionych analiz w zakresie potwierdzenia bądź wykluczenia prawdopodobieństwa wystąpienia oddziaływań negatywnych, oceny ich skutków oraz identyfikacji potencjalnych znaczących oddziaływań. Przy ocenie istotności oddziaływań brano pod uwagę ich skalę; za noszące znamiona

znaczących uznawane były przede wszystkim oddziaływania, których skutki będą obserwowane w skali ponadlokalnej, bądź będą miały wpływ na więcej niż jeden komponent środowiska.

IV.3 Ocena oddziaływania w przypadku realizacji projektu IIaPGW

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy mają na celu zaplanowanie działań, które po zrealizowaniu powinny przyczynić się do osiągnięcia celów środowiskowych jcw. Głównym spodziewanym rezultatem wdrożenia działań projektu IIaPGW będzie pozytywny wpływ na wody powierzchniowe oraz wody podziemne (poprawa jakości i ilości wód), jak również na stan siedlisk i poprawę warunków bytowania gatunków zwierząt i roślin wodnych oraz zależnych od wód. Działania ukierunkowane na poprawę stanu tych elementów jak również sam (spodziewany) rezultat ich wdrożenia może mieć z kolei przełożenie na inne powiązane z nimi elementy środowiska.

Poniżej przedstawiono wnioski w zakresie prognozowanego oddziaływania oraz spodziewanych skutków realizacji działań ujętych w projekcie IIaPGW w odniesieniu do wszystkich analizowanych w Prognozie komponentów środowiska.

Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie

Większość działań w projekcie IIaPGW może bezpośrednio lub co najmniej pośrednio pozytywnie lub niejednoznacznie wpływać na jakość życia i stan zdrowia ludzi. Dokument IIaPGW odnosi się w sposób szczególny do ochrony wód przeznaczonych na cele gospodarcze i rekreacyjne (jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi; jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych; obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym). Tym samym należy się spodziewać, iż wdrożenie IIaPGW przekładało się będzie wprost na poprawę dostępu zarówno ludzi, jak sektorów gospodarki do zasobów wody odpowiedniej jakości. W zakresie potencjalnie negatywnych oddziaływań zidentyfikowano głównie krótkoterminowe oddziaływania związane z prowadzeniem prac budowlanych na etapie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Będą to oddziaływania typowe dla tego rodzaju prac, a ich skala i potencjalne skutki będą możliwe do ograniczenia przy użyciu standardowych metod ich minimalizacji. Nie stwierdza się tym samym ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na komponent „Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie”.

Pozytywnym aspektem wdrożenia działań przewidzianych w IIaPGW, w kontekście ograniczania emisji zanieczyszczeń i substancji toksycznych będzie ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa (wszystkie działania ukierunkowane na właściwą gospodarkę nawozami i w konsekwencji ograniczenie ich spływu do wód). Działania z ww. grupy poprzez ograniczenie narażenia na czynniki chorobotwórcze (nieoczyszczone ścieki) lub toksyczne (pestycydy) wpływały będą bezpośrednio na ochronę zdrowia ludzi. Na ogólnie pojętą jakość życia (dobrobyt) obywateli wpływ będzie miał również wzrost potencjału do rozwoju gospodarczego opartego na usługach ekosystemowych, takich jak turystyka i rekreacja (spodziewany rezultat działań poprawiających warunki siedliskowe i sprzyjających poprawie bioróżnorodności).

Różnorodność biologiczna, fauna i flora, w tym obszary objęte ochroną

Zestawy działań w projekcie IIaPGW będą generować generalnie pozytywne oddziaływania na komponent ze względu na poprawę stanu siedlisk i siedlisk gatunków. Analiza oddziaływania na formy ochrony przyrody zestawów działań, których wpływ oceniono jako niejednoznaczny wykazała, że wpływ realizowanych zestawów działań będzie miał miejsce dla dwóch form ochrony przyrody. W obydwu formach ochrony przyrody występować będzie nieznaczący, lokalny, chwilowy negatywny wpływ na cele i przedmiot ochrony tych obszarów, wynikający z użycia ciężkiego sprzętu w trakcie prac modernizacyjnych. Potencjalnie pozytywny wpływ na cele i przedmiot ochrony tych obszarów będzie miał charakter pośredni/wtórny, długoterminowy i stały, wynikający z poprawy jakości odprowadzanych ścieków oraz likwidacji źródeł zanieczyszczeń.

Tym samym, nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Różnorodność biologiczna, fauna i flora, w tym obszary objęte ochroną”.

Wody powierzchniowe

Działania ukierunkowane są na realizację celów przypisanych do jcwp i ich wdrożenie ma polepszyć ich stan. Negatywne oddziaływania będą związane z realizacją inwestycji i przekształceniami terenu, będą one krótkoterminowych i lokalne. Realizacja części działań poprzedzona będzie analizami i doбором optymalnych rozwiązań np. rekultywacji jezior. Działania zaproponowane do wdrożenia dla jcwpd w większości nie mają wpływu na jcwp lub może to być wpływ pośredni. Tym samym, nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Wody powierzchniowe”.

Wody podziemne

Działania zaproponowane w katalogach działań jcwp są ukierunkowane na poprawę stanu wód powierzchniowych, dlatego nie będą miały wpływu na komponent „Wody podziemne” lub wpływ ten będzie minimalny i bardzo odległy w czasie. Pozostałe działania będą oddziaływać pozytywnie na środowisko wód podziemnych. Niektóre inwestycje o charakterze technicznym w fazie realizacji mogą spowodować lokalne i krótkotrwałe oddziaływania negatywne na wody podziemne. Będzie to zależne od zastosowanych rozwiązań technologicznych (odwodnienie wykopów, zabezpieczenie gruntu przed przenikaniem zanieczyszczeń) oraz od uwarunkowań hydrogeologicznych i geologicznych. Konieczne jest przestrzeganie nakazów i zakazów obowiązujących na obszarach GZWP i ich stref ochronnych oraz stref ochronnych ujęć wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Działania przewidywane do wdrożenia dla jcwpd są ukierunkowane na poprawę ich stanu chemicznego i ilościowego, tym samym ocenione zostały generalnie jako grupa działań pozytywnie wpływających na stan wód podziemnych.

W przypadku realizacji tego rodzaju przedsięwzięć na obszarach GZWP i ich stref ochronnych oraz stref ochronnych ujęć wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi nie będzie wpływała negatywnie na te obszary pod warunkiem przestrzegania nakazów oraz zakazów ustalonych dla tych obszarów

Tym samym, nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Wody podziemne”.

Zasoby naturalne

Ogół działań ukierunkowanych na realizację celów (wodno)środowiskowych obszarów chronionych i spodziewana poprawa warunków siedlisk zależnych od wód, w tym torfowisk wprost wpisuje się w cel ochrony zasobów naturalnych. Brak w projekcie IIaPGW wielkoobszarowych przedsięwzięć inwestycyjnych ogranicza ryzyka związane z nadmierną eksploatacją złóż naturalnych, czy ryzyka ograniczenia dostępu do złóż w skutek lokalizacji przedsięwzięć w miejscu ich występowania.

Nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Zasoby naturalne”.

Powietrze

Zdecydowaną większość działań nie będzie powodować bezpośrednich i pośrednich oddziaływań na zmiany tego komponentu. Obiekty techniczne w fazie realizacji okresowo i wyłącznie lokalnie mogą wpływać na zmianę warunków aerosanitarnych, oddziaływania te będą chwilowe lub krótkoterminowe, pomijalne w skali ponadlokalnej.

Nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na komponent „Powietrze”.

Upowszechnienie dobrych praktyk środowiskowych i rolniczych, zwiększanie retencji na obszarach rolniczych oraz przegląd i weryfikacja programów ochrony środowiska pośrednio wspierać mogą obszar działań ukierunkowanych na zapewnianie dobrego stanu środowiska, w tym powietrza.

Klimat

Mając na uwadze generalnie prośrodowiskowy charakter działań przewidzianych w projekcie IIaPGW oraz założenie, iż docelowo powinny przyczynić się do poprawy stanu elementów środowiska przyrodniczego - nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na komponent „Klimat”. Wszystkie zaproponowane działania wpisują się w zadania realizujące główne cele ochrony klimatu: sprzyjają redukcji gazów cieplarnianych, dążeniu do neutralności klimatycznej oraz nacechowane są uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu dla działań klimatozależnych, wrażliwych na zmiany klimatu. Proponowane działania wspierają osiągnięcie celów klimatycznych na lata 2030 i 2050, m.in. formułując długoterminowe cele o charakterze edukacyjnym oraz obniżające presję korzystania z dostępnych zasobów przyrodniczych. Zaplanowane obiekty techniczne w fazie realizacji i docelowej eksploatacji nie powinny wywierać silnie negatywnego, regionalnego wpływu na warunki klimatyczne, wpływ ten będzie miał potencjalnie jedynie charakter lokalny.

Powierzchnia ziemi, w tym gleby

Prognozowane skutki wdrożenia działań przewidzianych w projekcie IIaPGW to zmniejszenie obciążenia gleb nawozami, zabiegi renaturyzacyjne w dolinach rzek, wzmacnianie funkcji lasów, spowolnienie spływu powierzchniowego oraz zwiększanie retencji na gruntach ornych i terenach miejskich. Efektem będzie ograniczenie presji na stan oraz jakość wód, poprawa stanu gleb oraz spowolnienie tempa zmian struktury użytkowania gruntów. Zajęcie powierzchni pod nowe obiekty i infrastrukturę będzie pomijalne w skali ponadlokalnej. Tym samym nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w zakresie wpływu na komponent „Powierzchnia ziemi, w tym gleby”.

Krajobraz

Mając na uwadze generalnie prośrodowiskowy charakter działań przewidzianych w projekcie IIaPGW oraz założenie iż docelowo (bezpośrednio lub pośrednio) powinny przyczynić się do poprawy stanu elementów środowiska (zarówno elementów przyrody nieożywionej jak i ożywionej), a w konsekwencji do odtworzenia, poprawy lub co najmniej utrzymania walorów krajobrazowych warunkowanych stanem tych elementów - nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na komponent „Krajobraz”. Realizowane przedsięwzięcia inwestycyjne zidentyfikowane jako te mogące potencjalnie zaburzać istniejący porządek przestrzenny (krótkookresowo w fazie realizacji i/lub długookresowo w rozumieniu ich docelowej eksploatacji) nie powinny wywierać silnie negatywnego wpływu na walory krajobrazowe. Wpływ ten będzie miał jedynie charakter lokalny i nie będzie determinował zmian w strukturze i formie użytkowania gruntów w ujęciu ponadlokalnym.

Zabytki i dobra materialne

Biorąc pod uwagę fakt, że realizacja działań stwarzających prawdopodobieństwo bezpośredniego wpływu na obiekty zabytkowe bądź ich otoczenie (w przypadku stwierdzonego ryzyka wpływu na etapie indywidualnej oceny wpływu tych przedsięwzięć na środowisko - raporty ooś) każdorazowo powinna być konsultowana z odpowiednim konserwatorem zabytków i przeprowadzana pod jego nadzorem, nie przewiduje się możliwości bezpośredniego negatywnego wpływu na komponent „Zabytki i dobra materialne”, a w szczególności ryzyka wystąpienia oddziaływań znacząco negatywnych, ograniczających możliwość zachowania bądź ochrony tych obiektów. Jedynie w przypadku działań technicznych, polegających na budowie nowych obiektów gospodarki wodnej i wodno-ściekowej oraz działań rekultywacyjnych i utrzymaniowych prowadzonych przy użyciu sprzętu mechanicznego, zidentyfikowano ryzyko nieumyślnego uszkodzenia nieodkrytych do tej pory artefaktów. Przy zachowaniu standardowych środków ostrożności oraz procedur postępowania w takich sytuacjach ryzyko to ocenia się jednak jako niskie.

IV.4 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu IIaPGW

W przypadku braku realizacji projektu IIaPGW nie zostaną wdrożone działania kluczowe dla redukcji presji powodującej zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych. Będzie może to prowadzić do dalszego pogorszenia negatywnych skutków presji na wody pogarszając ich stan oraz doprowadzić do pojawienia się presji w kolejnych ciekach. Można spodziewać się skutków odwrotnych do wymienionych w rozdziale Prognozy opisującym pozytywne efekty stosowania działań naprawczych.

Ma to duże znaczenie w kontekście realizacji działań ujętych wyłącznie w projekcie IIaPGW, a nie wynikających z innych dokumentów strategicznych, ponieważ działania ujęte w katalogu działań krajowych wynikające z obowiązujących przepisów prawa oraz działania w katalogach działań dedykowanych poszczególnym kategoriom wód pochodzące z innych programów i planów z zakresu gospodarki wodnej zostaną zrealizowane niezależnie od projektu IIaPGW. Oznacza to, że ocena prognozowanego wpływu braku realizacji projektu IIaPGW ich nie obejmuje.

Zatem brak realizacji projektu IIaPGW wywoła negatywne skutki oraz nie zostaną osiągnięte cele środowiskowe i może dojść do zwiększenia presji na elementy wód. Dla pozostałych elementów środowiska można oczekiwać utraty korzyści wynikających z realizacji projektu IIaPGW wpisujących się w cele ochrony komponentów środowiska oraz środowiska jako całości.

W pojedynczych przypadkach zidentyfikowano potencjalne korzyści płynące z zaniechania realizacji projektu IIaPGW wiążące się uniknięciem chwilowych i krótkoterminowych negatywnych oddziaływań podczas realizacji przedsięwzięć technicznych, a także potencjalne uniknięcie kosztów realizacji zaniechanych działań, ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej na dotychczasowych zasadach. Będą one dotyczyły wąskiej grupy odbiorców i nie zniwelują strat środowiskowych oraz dostępnych dla licznej grupy przedsiębiorców i lokalnych społeczności odnoszących korzyści materialne z tytułu korzystania z obszarów o wysokich walorach przyrodniczych (rozwój turystyki, uzdrowisk, miejsc wypoczynku), wzrostu odporności gospodarki zależnej od dostępu do wody na zjawiska ekstremalne, takie jak susze, powódzie, rozwój retencji, zwiększenie oszczędności ze względu na zużycie wody.

V. Analiza charakteru i znaczenia oddziaływań skumulowanych

Oddziaływania skumulowane stanowią rezultat oddziaływania różnych źródeł w obrębie poszczególnych komponentów środowiska na tym samym obszarze w tym samym horyzoncie czasowym. Możliwie szybka identyfikacja potencjalnych negatywnych oddziaływań skumulowanych umożliwi jak najwcześniejsze wykrycie potencjalnych zagrożeń i zaproponowanie adekwatnych środków i działań zaradczych.

Przeanalizowano w jaki sposób oddziaływać mogą na siebie wzajemnie działania ujęte w projekcie IIaPGW i jakie skutki w środowisku może wywoływać ich wzajemna korelacja oraz kumulacji oddziaływań na poziomie zapisów dokumentów strategicznych z zakresu wód a projektem IIaPGW.

Zgodnie z wymaganiami Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska analizy dokonano na poziomie krajowym w odniesieniu do dokumentów o charakterze strategicznym dotyczących gospodarki wodnej uwzględniając informacje w prognozach OOŚ opracowanych przed ich przyjęciem. Identyfikacji potencjału wystąpienia oddziaływań skumulowanych dokonano dla 6 dokumentów o charakterze strategicznym bądź operacyjno-wdrożeniowym, powiązanych z projektem IIaPGW. Przy czym część działań w projekcie IIaPGW została dobrana bezpośrednio lub pośrednio z wyżej opisanych dokumentów, ponieważ były one materiałami wyjściowymi w celu zapewnienia spójności pomiędzy ustaleniami dokumentów strategicznych dotyczących gospodarki wodnej w Polsce. Istotą opracowanych zestawów działań jest integrowanie różnych działań dla danej jcw, w możliwie najefektywniejszej ich kombinacji, w celu uzyskania efektu synergii mającego w założeniu stworzyć najdogodniejsze warunki dla możliwości osiągnięcia celów środowiskowych jcw.

Pozytywne oddziaływania występujące jednocześnie w kilku elementach środowiska zidentyfikowano dla komponentów przyrodniczych i obszarów chronionych, zdrowia i życia ludzi oraz powierzchni ziemi.

Wyniki oceny kumulacji wynikającej z dokumentów strategicznych wskazują na zróżnicowany poziom nakładania się pozytywnych oddziaływań na poziomie celów określonym w dokumentach oraz efektów

jakie mogą wywołać. Będą one dotyczyły: redukcji ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód z sektora komunalnego, redukcję presji hydromorfologicznej i poprawę stanu/ potencjału ekologicznego, zwiększenia naturalnej retencji oraz przywracania naturalnych warunków przepływu wód w obrębie cieków, osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu środowiska wód morskich. Mniej pozytywnych efektów będzie dotyczyło poprawy stosunków wodnych przez zwiększanie retencji oraz redukcję ładunku zanieczyszczeń z sektora rolniczego odprowadzanego do wód. Najmniejszym potencjałem kumulowania oddziaływań pozytywnych charakteryzują się programy inwestycyjne związane z rozwojem żeglugi śródlądowej.

Wymienione dokumenty mogą również powodować szereg oddziaływań o potencjalnie negatywnym charakterze, istotne ryzyko zidentyfikowano w przypadku Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Dunaju. Określają one realizację wielkich inwestycji transportowych i przeciwpowodziowych, z tym, że przed ich podjęciem przeprowadzone będą stosowane procedury administracyjne, w tym związane z ochroną środowiska.

Przeprowadzone w ramach Prognozy oceny nie zidentyfikowały żadnych znacząco negatywnych oddziaływań działań/ ustaleń projektu IIaPGW, niemożliwych do minimalizacji standardowymi środkami, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi oraz odpowiednim harmonogramem prac. Ogranicza to tym samym ryzyko kumulowania się efektów tych skutków w środowisku.

VI. Ocena możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych

Przeprowadzone analizy wskazują, że mało prawdopodobne jest wystąpienie znaczącego negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją projektu IIaPGW, ponieważ zaplanowane działania mają prowadzić do długoterminowej poprawy i ochrony zasobów wodnych oraz wpływać korzystnie na stan środowiska przede wszystkim ekosystemów od wód zależnych. Oczekuje się zatem, że wdrożenie projektu IIaPGW na obszarze dorzecza Dunaju będzie miało również pozytywny wpływ na obszary transgraniczne, które zależą od stanu wód. W przypadku działań o charakterze technicznym (inwestycyjnym), tam gdzie było to możliwe powołano się na dowody wykluczające ewentualność wystąpienia tego typu zagrożenia zidentyfikowaną we wcześniej przeprowadzonych SOOŚ lub na procedury pozwalające na wskazanie takiej ewentualności przed realizacją inwestycji.

Prognozuje się, że realizacja projektu IIaPGW nie będzie powodować negatywnego oddziaływania o charakterze transgranicznym możliwego do zidentyfikowania na etapie strategicznym, nie stwierdza się podstaw do przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach toczącej się procedury SOOŚ projektu IIaPGW.

VII. Wnioski i rekomendacje

VII.1 Podsumowanie wyników analizy prognozowanych oddziaływań wraz z oceną sposobu oraz stopnia uwzględnienia celów ochrony środowiska w projekcie IIaPGW

Analiza projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Dunaju, w tym w szczególności celów, obszarów interwencji, kategorii i typów działań ujętych w zestawach działań wskazuje, że odniesienie do poszanowania i ochrony środowiska, w tym ludzi znalazło w nim istotne miejsce. Plan ma charakter prośrodowiskowy, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zbieżny z celami środowiskowymi wyznaczonymi w dokumentach strategicznych szczebla międzynarodowego, unijnego, krajowego oraz regionalnego.

W toku przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano działań, które na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako stwarzające wysokie prawdopodobieństwo wywołania konfliktów społecznych czy silnego oporu środowisk i organizacji ekologicznych występujących w interesie ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zaplanowane działania nie będą wpływały na pogłębienie występujących w środowisku presji, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie, w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000.

Tabela poniżej stanowi podsumowanie wyników analiz.

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

Tabela 1 Podsumowanie wyników analiz potencjalnych oddziaływań w przypadku realizacji działań IIaPGW na obszarze dorzecza Dunaju dla jcwp RW

Komponent środowiska	Prognozowany wpływ			
	PK	PN	PN/PK	0
Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie			x	x
Różnorodność biologiczna, fauna i flora; w tym obszary objęte ochroną	x		x	
Wody powierzchniowe	x			
Wody podziemne	x			x
Zasoby naturalne	x			x
Powietrze	x			x
Klimat	x		x	
Powierzchnia ziemi, w tym gleby	x		x	x
Krajobraz	x		x	x
Zabytki i dobra materialne				x
SUMA	8	0	5	7

Źródło: opracowanie własne

Tabela 1 Podsumowanie wyników analiz potencjalnych oddziaływań w przypadku realizacji działań IIaPGW na obszarze dorzecza Dunaj dla jcwpd

Komponent środowiska	Prognozowany wpływ			
	PK	PN	PN/PK	0
Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie	x			
Różnorodność biologiczna, fauna i flora; w tym obszary objęte ochroną	x			
Wody powierzchniowe	x			
Wody podziemne	x			
Zasoby naturalne	x			
Powietrze				x
Klimat				x

Komponent środowiska	Prognozowany wpływ			
	PK	PN	PN/PK	0
Powierzchnia ziemi, w tym gleby	x			
Krajobraz				x
Zabytki i dobra materialne				x
SUMA	6	0	0	4

Źródło: opracowanie własne

Prognozowany efekt skumulowany rozumiany jako zgrupowanie działań w obrębie danego terenu ocenia się w Prognozie w kategoriach wpływu generalnie pozytywnego. Zamierzone w projekcie IIaPGW efekty środowiskowe będą niosły ze sobą znaczne korzyści dla środowiska naturalnego, w tym przede wszystkim w zakresie poprawy jakości wód. Rozłożenie w czasie planowanych na jednym obszarze działań o charakterze *stricte* technicznym pozwoli natomiast skutecznie zniwelować możliwe kumulowanie się negatywnych oddziaływań, związanych z fazą ich realizacji (prace budowlane, przebudowy, rozbudowy).

Nie stwierdza się ryzyka wystąpienia znaczących oddziaływań negatywnych o charakterze transgranicznym.

Wskazane w dokumencie działania z założenia mają doprowadzić do poprawy stanu wód, ich zasobów oraz warunków korzystania z wód, jak również poprawy stanu siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt zależnych od wód. Pośrednio, jako rezultat poprawy stanu wód oraz obszarów chronionych od nich zależnych, spodziewać się należy korzystnego wpływu na jakość życia i zdrowie ludzi, na ochronę a nawet poprawę bioróżnorodności, zachowanie spójności sieci ekologicznej oraz zasobów flory i fauny, na poprawę lokalnych warunków aerosanitarnych i ochronę klimatu oraz uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu, w przypadku działań klimatyzacyjnych.

Przewidziane w Planie działania przyczynią się do ochrony zasobów naturalnych, powierzchni ziemi (w tym gleb), poprawy walorów krajobrazowych oraz do zachowania dziedzictwa kulturowego (poprzez m.in. wpływ na ograniczenie wpływu czynników będących przyczyną degradacji obiektów zabytkowych związanych z wodami) oraz generalnie do podniesienia świadomości ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej oraz rolnej. Spodziewany korzystny wpływ wdrożenia projektu IIaPGW polega na wzajemnej komplementarności oraz synergiczności działań w nim ujętych.

Dla wzmocnienia wspomnianej synergiczności działań w ramach projektu IIaPGW planowane są m.in. działania edukacyjne, ponieważ dla zapewnienia długotrwałych efektów wprowadzanych działań niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej edukacji dla korzystających z wód, aby poprzez świadome ich działania unikać i eliminować zagrożenia oraz potencjalne źródła presji. W ramach określonych w IIaPGW działań edukacyjnych i doradczych dla rolników rekomendowane jest uwzględnienie kompleksowo zagadnień dotyczących wpływu nadmiernego nawożenia pól na stan wód.

Plany Gospodarowania Wodami stanowią w krajowej oraz unijnej polityce rozwoju główny dokument planistycznym w zakresie kształtowania stanu zasobów wodnych na obszarze dorzeczy i wyznaczania zasad gospodarowania nimi. Tym samym ważne jest aby projekt IIaPGW stał się w kolejnym cyklu planistycznym (2022-2027) faktycznym fundamentem działań w zakresie ochrony zasobów wodnych i racjonalnego gospodarowania nimi w Polsce - zgodnego z założeniami RDW, przy jednoczesnym stosowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Wyznaczane w planach zasady gospodarowania wodami powinny być co najmniej zbieżne z zasadami rozwoju zrównoważonego, rozumianego jako forma eksploatacji szeroko rozumianych zasobów przyrody, która pozwala na zaspokojenie obecnych i przyszłych potrzeb społecznych, ale równocześnie nie prowadzi do degradacji środowiska. Rozwój taki polega na powiązaniu rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia ludności z dobrym stanem środowiska i dążeniem do zachowania środowiska dla przyszłych pokoleń. Jak wykazały analizy przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy, projekt IIaPGW wpisuje się w tak zdefiniowaną ideę zrównoważonego rozwoju.

Dobrane na potrzeby realizacji projektu IIaPGW zestawy działań ukierunkowane są na osiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych. Dobór tych działań w każdym cyklu planistycznym poprzedza szereg analiz i prac przygotowawczych ukierunkowanych na określenie pełnego obrazu stanu jcw i postępu w osiąganiu celów środowiskowych. Na bazie tych informacji formułowane są zapisy planów gospodarowania wodami, które służą koordynacji działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. Wyżej wymienione cele łączą w sobie szeroko rozumiany interes społeczny, gospodarczy oraz środowiskowy.

Podsumowując uznaje się, że projekt IIaPGW wyczerpująco definiuje działania jakie zostaną podjęte dla osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych wód oraz obszarów chronionych. Przedstawione poniżej rekomendacje mają na celu podkreślenie zagadnień najistotniejszych z punktu widzenia środowiskowych aspektów procesu wdrażania i realizacji postanowień tego dokumentu strategicznego, są to:

- Zgodnie z zasadą przezorności zwrócenie szczególnej uwagi na aktywne zaangażowanie organów administracji właściwych do spraw wód i ochrony środowiska w konsultacjach społecznych projektu IIaPGW.
- Zadbanie o całościowe i kompleksowe wdrażanie działań zaplanowanych w projekcie IIaPGW, tak aby efektywnie przynosiły pozytywne skutki dla stanu i jakości wód (zwrócenie szczególnej uwagi na monitoring postępu realizacji działań).
- Zapewnienie podejścia do analiz oraz realizacji projektu IIaPGW zgodnie z przyjętą w dokumencie zasadą planowania i podejmowania działań „od źródeł do ujścia”, ze szczególnym zwróceniem uwagi na działania podejmowane w jcw rzecznych. Całościowe i kompleksowe wdrażanie działań aby efektywnie przynosiły pozytywne skutki dla stanu i jakości wód.

- Zwrócenie uwagi na konieczność zapewnienia odpowiedniego stanu budowli piętrzących.
- Objęcie kompleksowymi analizami całego cyklu obiegu wody w przemyśle, czyli pobory - zużycie wody - oczyszczanie - zrzut ścieków przemysłowych; oraz odwodnień tam gdzie są prowadzone (działanie szczególnie istotne dla jcwpd).
- Promocja działań ukierunkowanych na wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Na etapie realizacji przedsięwzięć (m.in. z zakresu gospodarki ściekowej) uwzględnianie analiz dotyczących odporności infrastruktury i terenów na zmiany klimatu, optymalizacja zadań adaptacji do zmian klimatu.

VII.2 Propozycja rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań wynikających z realizacji projektu IIaPGW na środowisko, w szczególności wpływających na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Prognozuje się, że realizacja projektu IIaPGW przy zastosowaniu dobrych praktyk, najlepszej dostępnej wiedzy w zakresie projektowania i wykonawstwa, prowadzenia prac ze szczególnym poszanowaniem zasad ochrony środowiska i na warunkach określonych w decyzjach administracyjnych powinna pozwolić na uniknięcie lub skuteczne ograniczenie lub minimalizację negatywnych oddziaływań, a w przypadku gdy będzie to konieczne trzeba liczyć się z koniecznością realizacji kompensacji strat w środowisku.

VII.3 Analiza możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie IIaPGW

W Prognozie nie stwierdzono konieczności lub zasadności doboru rozwiązań alternatywnych na poziomie katalogu działań krajowych, katalogu działań dla poszczególnych kategorii wód oraz na poziomie zestawów działań przypisanych poszczególnym jcw.

VII.4 Propozycja metod analizy skutków realizacji postanowień projektu IIaPGW i częstotliwość jej przeprowadzania

Projekt IIaPGW ma na celu poprawę stanu środowiska wód i ekosystemów od wód zależnych należy zatem przyjąć jego realizacja będzie w przewadze pozytywnie wpływała na komponenty środowiska, w tym na zdrowie i jakość życia ludzi.

W Prognozie nie zidentyfikowano ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań, negatywne oddziaływania będą dotyczyły fazy realizacji inwestycji - będą chwilowe lub krótkoterminowe. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko będą realizowane zgodnie z warunkami określonymi w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projekt IIaPGW nie wskazuje ram realizacji planowanych działań, a wyznacza kierunki niezbędnych do podjęcia działań dla osiągnięcia celów środowiskowych jcw.

Tym samym nie stwierdza się konieczności rozszerzenia zakresu monitoringu przewidzianego w projekcie IIaPGW. Wnioski z Prognozy nie wskazują na potrzebę rozszerzenia lub zmiany zakresu monitoringu realizacji działań zawartego w projekcie IIaPGW oraz na zagadnienia organizacyjno-prawne dotyczące podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań ujętych w IIaPGW oraz sprawozdawczość w zakresie postępów ich wdrażania.